

Informatienota voor de raad

Datum 12-10-2023

Onderwerp	Versterking Sociale Basis 2024-2027
Versienummer	V .1

Portefeuillehouder Michiel van Willigen/ Dorrit de Jong/ Paul Guldemon

Informant Sophie Straatman
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon 06-50070482
Email s.straatman@zwolle.nl
Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

1. Het voorstel voor de Versterking Sociale Basis 2024-2027

Datum 12-10-2023

Toelichting op het voorstel

Inleiding

“Wij bouwen vanuit vertrouwen de komende jaren verder aan een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen. Met gelijke kansen voor iedereen en bestaanszekerheid voor onze inwoners. Op die manier gaan we een tweedeling in onze samenleving tegen. Dat doen we allereerst door de maatschappelijke verbanden en de netwerken in de samenleving. Zo bouwen we aan een sociale basis waar mensen op kunnen terugvallen als ze hulp nodig hebben”.

Dat hebben we geformuleerd in het Coalitieakkoord om de komende jaren de hervorming van het sociaal domein voort te zetten. Het normaliseren van hulp en ondersteuning in de natuurlijke leefomgeving van mensen met de nadruk op preventie en laagdrempelige zorg is voor ons het uitgangspunt.

We versterken de Sociale Basis vanuit de overtuiging dat door meer in te zetten op beschermende factoren en sterke basisvoorzieningen mensen zelfredzamer en samenredzamer blijven of worden en (complexe) problemen bij inwoners die leiden tot zware inzet van zorg, ongezondheid en/of middelengebruik, voorkomen of verminderd kunnen worden. Daarom zetten we in op versterking van de beschermende factoren in de sociale basis, op de plekken waar mensen wonen, leven en naar school gaan. Daarbij gaan we uit van het principe van positieve gezondheid: we versterken het vermogen van inwoners om met de fysieke, sociale en emotionele uitdagingen in het leven om te gaan. We lossen ondersteuningsvragen zoveel mogelijk binnen de sociale basis op en investeren in het voorkomen van ondersteuningsvragen door de inzet van mantelzorg, maatschappelijke partners en inwonersinitiatieven. We werken samen met onze partners en inwoners in de stad en versterken de stabiliteit van de basisinfrastructuur door helderheid over de opdrachten en de financiering te geven. Deze bewegingen sluiten aan bij de landelijke beweging: het herstellen van bestaanszekerheid, het vergroten van kansengelijkheid en het makkelijker maken van gezond leven.

Kernboodschap

We investeren in het versterken van de drie ambities van de sociale basis, te weten sociale contacten en daginvulling/ ontmoeting; vitale en gezonde inwoners; en gelijke kansen op een zelfredzaam leven door ons te richten op het faciliteren van vrijwilligers en informele zorg, het nemen van preventieve maatregelen en te investeren in kansengelijkheid, bestaanszekerheid en bevorderen van meedoen en inclusie. Voor 2024 worden meerdere activiteiten mogelijk gemaakt door de doelen en financiële mogelijkheden die bijvoorbeeld GALA en IZA mogelijk maken te verbinden aan het investeringsbudget sociaal domein en het sociaal herstelplan. Uit het bij het coalitieakkoord beschikbaar gestelde investeringsbudget wordt vanaf 2024 ingezet op activiteiten die bijdragen aan het langer gezond en vitaal thuis wonen van ouderen en het vergroten van meedoen, sporten en bewegen van inwoners.

Toelichting

Visie op de Sociale Basis en focus voor versterking van de sociale basis

Er is in september 2020 een visie voor de Sociale Basis vastgesteld uitgaande van de kracht van de samenleving.

De sociale basis bestaat voor het grootste gedeelte uit mensen die voor zichzelf en elkaar zorgdragen en met elkaar een gemeenschap vormen. (Professionele) ondersteuning is bedoeld om die kracht te versterken en een extra vangnet te bieden voor kwetsbare mensen. Bij voorkeur is dat regulier aanbod dat om die reden (nog) inclusiever en toegankelijker moet worden voor kwetsbaren. Zo werken we aan inclusiviteit. Het gaat ook om de verschuiving van individueel naar groepsaanbod. De rol van (professionele) ondersteuning is dan om dat te stimuleren, om mensen toe te leiden tot dit aanbod, en initiatieven en activiteiten met elkaar te verbinden.

In de visie voor de Sociale Basis hebben we een drietal ambities vastgesteld voor onze inwoners:

- Sociale contacten en daginvulling/ ontmoeting;
- Vitale en gezonde inwoners;

Datum 12-10-2023

- Gelijke kansen op een zelfredzaam leven

Aan de hand van deze ambities hebben we in 2022 de focus voor versterking van de sociale basis bepaald. We hebben de volgende focuspunten vastgesteld:

- Faciliteren vrijwilligers en informele zorg; veel van wat in de sociale basis gebeurt, wordt gedragen door vrijwilligers en mantelzorgers. Met een solide basis van vrijwilligers, is het zaak deze mensen te koesteren en waar nodig professioneel te ondersteunen, zodat we ook over twintig jaar nog gebruik kunnen maken van vrijwilligersinzet.
- Preventieve maatregelen om zwaardere (jeugd)zorg te voorkomen: door het eerder signaleren van problemen, het normaliseren van opvoeduitdagingen, het meer faciliteren van groepen met hetzelfde doel (ipv van het richten op doelgroepen), het breder bekijken van hulpvragen en mogelijke oplossingen en het meer gebruik maken van ondersteuning van mensen uit de buurt en ondersteuning in de sociale basis. Kunst is ook hier om op de plekken waar mensen leven (gezin, wijk, op school en bij vrienden), te zorgen dat er voldoende stimulerend aanbod is om mensen in staat te stellen om gezond, samen en actief te leven. Dit vraagt maatwerk per wijk/gebied en een goede samenwerking met het fysieke domein waaronder op de opgave Jeugd & Veiligheid en met wijkmanagement.
- Kansengelijkheid, bestaanszekerheid en meedoen/ inclusie staan centraal in het coalitieakkoord. In de sociale basis geven we met name invulling aan onderdelen van blijvend kunnen meedoen (maatschappelijke participatie) en kansengelijkheid door laagdrempelige ondersteuning te bieden op de momenten dat kansengelijkheid dreigt. Dit geldt bijvoorbeeld voor ongelijke kansen bij opgroeien. Bestaanszekerheid speelt vooral een rol door bij ondersteuningsvragen ook dit aspect in het oog te houden in het besef dat het ontbreken daarvan tot ondersteuningsbehoefte op andere terreinen leidt en inwoners te verwijzen naar de beschikbare ondersteuning.

Investerings 2023

De focus voor versterking van de sociale basis heeft er in 2023 toe geleid dat we allereerst hebben ingezet op het borgen van die activiteiten die bijdragen aan het voorkomen van zwaardere inzet en die nog incidenteel bekostigd werden, maar waarvan wij wisten dat structurele voortzetting nodig is om de sociale basis te versterken.

- We hebben de incidentele subsidies voor vrijwilligersondersteuning en opbouwwerk structureel geborgd omdat dit twee belangrijke pijlers zijn van de sociale basis.
- Eind 2023 wordt het nieuwe beleidskader voor vrijwilligersbeleid en mantelzorgondersteuning aan de raad voorgelegd. Daarmee geven we richting aan de invulling van de doelen van de gemeente en de intrinsieke motivatie van vrijwilligers.
- Met het toevoegen van opbouwwerkers en jongerenwerkers i.v.m. met groei van de stad geven we een invulling aan meer signalering en preventie dichtbij om een beroep op jeugdzorg te voorkomen. We maken hiermee mogelijk dat in een aantal wijken die gegroeid zijn of waar specifieke vraagstukken spelen, opbouwwerkers en jongerenwerkers in de wijken ingezet kunnen worden, waar zij verbinding leggen met bewoners. Hiermee wordt ook bijgedragen aan de opgave van Jeugd & Veiligheid om overlast tegen te gaan en preventief en op positieve wijze contact te leggen met jongeren.
- In het kader van meedoen en kansengelijkheid, is de financiering van Toegankelijk Zwolle geborgd. Op basis van de nieuwe beleidsplannen en uitvoeringsagenda's voor Diversiteit & Inclusie en voor Gezondheid, zijn voor de periode 2022-2026 meerjarig incidenteel de benodigde middelen beschikbaar gesteld.

Uitwerking Opgave Sociale Basis

Er is in 2023 een opgaveteam Sociale Basis gestart om de versterking van de sociale basis gestructureerd op te pakken en te zorgen dat we hierin de beleidscyclus met partners doorlopen.

Complementeren beleid sociale basis

Datum 12-10-2023

Gestart is met het aanvullen van ontbrekend beleid. Recent zijn beleidsplannen Onderwijskansenbeleid, Strategische Onderwijsagenda, Beleidsplan Diversiteit & Inclusie en Beleidsplan Gezondheid vastgesteld, gevolgd door uitvoeringsagenda's voor de periode 2023-2026. Dit jaar zijn nieuw Vrijwilligerswerkbeleid en Informele zorg, beleidsplan Basisvaardigheden, het Sportakkoord, Uitvoeringsagenda onderwijs, vervolg op de Seniorenagenda en de Ontwikkelagenda Passend Onderwijs en Jeugdhulp opgesteld die voor het einde van het jaar vastgesteld worden. In 2023-2024 worden met verschillende partners de prestatie-afspraken herzien zodat ze aansluiten bij de vraag uit de sociale basis en de inzet van de partijen goed op elkaar aansluit. Eind 2025-2026 zullen verschillende beleidsplannen aflopen. We zullen bij nieuwe beleidsplannen kijken waar we deze nog meer integraal kunnen oppakken om meer focus op de ambities van de sociale basis te krijgen en daarmee tegelijk of we het aantal beleidsplannen kunnen terugbrengen.

Dialogoog en sturing

Nieuwe beleidsplannen bieden een kader voor het voortzetten of ontwikkelen van nieuwe activiteiten, het richten van de inspanningen en de inzet van middelen. Zowel van de inzet van de gemeente als van onze partners in de stad, waarmee we periodiek in gesprek gaan over wat we met elkaar zien dat nodig is in de stad.

Bij het opstellen van nieuw beleid wordt vooraf actief signalen, behoeften en kansen opgehaald bij onze inwoners, partners uit de stad en afdelingen die contacten met de stad hebben zoals Sociaal Wijkteam, Inkomensondersteuning en Wijkmanagement.

De wijze waarop we periodiek in gesprek kunnen gaan met partners en inwoners hebben we uitgeprobeerd in de hervormingsagenda via o.a. (ambtelijke en bestuurlijke) gesprekstafels, stadsdialogen. Hiermee gaan we ook na de hervormingsagenda door en ontwikkelen deze ook door. We versterken de integrale inzet van partijen door te investeren in en sturen via accountmanagement, het vernieuwen van prestatie-afspraken en afstemming via (bestuurlijke) netwerktafels.

Voor het opstellen van nieuw beleid, maar ook het volgen van de doelmatigheid en effectiviteit van beleid en daarmee te kunnen sturen wordt structureel gebruik gemaakt van data en monitoring en is in 2022-2023 een Trendrapportage Sociaal Domein opgesteld.

Een toekomstbeeld en afbakening van de sociale basis

Om tot de goede keuzes voor de versterking van de sociale basis te komen is het ook belangrijk dat we niet alleen een omschrijving aan de hand van de ambitie, maar ook een afbakening van de sociale basis krijgen. De beweging naar de voorkant, naar preventieve inzet wordt momenteel van meerdere invalshoeken ingezet, bijvoorbeeld ook met het Integraal Zorg Akkoord. Om te kunnen focussen op het realiseren van de ambities hebben we een heldere afbakening nodig en ons gewenste toekomstbeeld evenals een "foto van de huidige situatie". Hieraan wordt gewerkt door het opgaveteam sociale basis.

Versterking van de Sociale Basis vanaf 2024

In 2023 is de Sociale Basis met ruim 1 miljoen voor de sociale basis structureel versterkt. De afgelopen periode is gewerkt aan de verkenning van de behoefte aan verdere versterking van de sociale basis voor 2024 en verder.

Uitgaande van de drie ambities van de sociale basis (Sociale contacten en daginvulling/ ontmoeting, Vitale en gezonde inwoners en Gelijke kansen op een zelfredzaam leven) en de drie focuspunten voor investeren (Faciliteren vrijwilligers en informele zorg, Preventieve maatregelen en bevorderen Kansengelijkheid, bestaanszekerheid en meedoen/ inclusie) hebben we gekeken waar we de komende jaren op moeten investeren.

Daarbij hebben we actief de verbinding gelegd tussen de sociale basis en de doelen en mogelijkheden van GALA, Onderwijskansenbeleid, het programma Samenspel voor een stevige basis, de Proeftuin Samenspel in de Wijk, de activiteiten in kader van NPO en het Sociaal Herstelplan en de Schoutenmiddelen voor preventie van armoede en versterken van schuldhulpverlening. Om zo inhoudelijke en financiële synergie tussen deze inspanningen te vergroten. Door het benutten van deze andere beschikbare middelen kunnen we de komende jaren de sociale basis met een hoger bedrag versterken dan de 2 miljoen die met het Coalitieakkoord beschikbaar is gesteld voor als investeringsbudget sociale basis.

Voor 2024 en verder geven we een vervolg aan de seniorenagenda om activiteiten die bijdragen aan sociale contacten en ontmoeting voor ouderen, evenals in het vitaal en gezond houden van deze

Datum 12-10-2023

doelgroep, mogelijk te blijven maken. Deze leeftijdsgroep stijgt de komende jaren ook in Zwolle sterk en mensen worden ouder en blijven langer thuis wonen. Om het op een gezonde en fijne manier langer thuis wonen ook te kunnen blijven doen, zijn deze activiteiten en preventieve maatregelen nodig. De bijdrage uit het investeringsbudget sociale basis dat we hiervoor inzetten, vullen we aan met middelen uit het Gezond en Actief Leven Akkoord.

Daarnaast investeren we vanuit het investeringsbudget sociale basis in de vitaliteit en gezondheid van inwoners via een clubkadercoach en beweegmakelaar. Deze activiteiten helpen om meer mensen mee te laten doen aan sporten en bewegen. Er is een nauwe samenwerking hiervoor met zorgpartijen als huisartsen en fysiotherapeuten om in de sociale basis mensen vitaler en gezond te houden. Deze doelen sluiten aan doelen van GALA en het Integraal Zorg Akkoord.

Op basis van de uitgevoerde inventarisatie en afstemming gaan wij de sociale basis in 2024-2026 met de volgende activiteiten en maatregelen versterken. Voor een deel gaat het om voortzetting van pilots in die nog niet afgerond en geëvalueerd zijn; de voortzetting van deze activiteiten na 2024 is afhankelijk van deze evaluaties.

- a. Activiteiten waarmee de sociale basis in 2023 versterkt is, worden voortgezet in 2024.
- b. Er wordt een vervolg gegeven aan de activiteiten uit de Seniorenagenda. De activiteiten uit de Seniorenagenda zijn geëvalueerd en er wordt een plan gemaakt voor de onderdelen waar gezien de stijging van het aantal ouderen ook de komende behoefte aan is. Deze inzet wordt in samenhang met het Actieplan Seniorenhuisvesting bepaald en er worden met de uitvoerders nieuwe prestatie-afspraken gemaakt. Voor de onderdelen Vitaal en Veilig ouder worden, cultuursensitief werken en Zwolle, Dementievriendelijke stad wordt de komende jaren € 515.000 pjr. geraamd, waarvan in de periode 2023-2026 € 200.000 pjr. vanuit de brede spuk Valpreventie bijdragen wordt.
- c. Voor Overzicht en vindbaarheid van initiatieven wordt een reservering van € 50.000 opgenomen. Afgelopen maanden is gewerkt aan nieuwe invulling van het beleid voor vrijwilligerswerk, vrijwilligers en mantelzorgers. We zien dat er nog een aanvullende inspanning nodig is voor informele zorg waar in de komende jaren een groter beroep op gedaan zal worden. Om dat te faciliteren zal een concreet voorstel opgesteld worden gekoppeld aan de doelen van GALA; de kosten worden in de periode 2024-2026 gedekt uit de brede spuk Versterken sociale basis.
- d. Om te stimuleren dat meer mensen kunnen meedoen, onder andere via sporten en bewegen worden een clubkadercoach en een beweegmakelaar ingezet. Deze zullen de verbindingen met sportverenigingen, combinatiefunctionarissen, onderwijs en andere partners leggen; rekening houdend met o.a. ambities in het Sportakkoord II. Hiervoor is € 130.000 pjr. nodig die in de periode 2023-2026 uit de brede spuk gedekt kan worden en daarna voortgezet zouden kunnen worden vanuit het investeringsbudget sociale basis.
- e. Medio 2022 is na een voorbereidingsfase het jongerenplatform gestart. De periode waarin financiering was voorzien is te kort om al te kunnen evalueren, daarom is voorgesteld het jongerenplatform nog een jaar voort te zetten ad € 75.000 om deze pilot goed te kunnen evalueren. Deze kosten dekken we uit de reserve sociaal herstelplan.
- f. Binnen jeugd wordt ingezet op het normaliseren en investeren in het gewone leven. Er wordt voor nieuwe activiteiten € 50.000 gereserveerd voor 2024. In de tweede helft van 2023 wordt hiervoor een concreet plan gemaakt. We stellen voor deze kosten te dekken uit de reserve sociaal herstelplan.
- g. Vanuit de NPO-middelen zijn op basis van signalen ondersteuningsteams van het SWT voor 0-4 jarigen gestart op een aantal peuterspeelzalen om de aansluiting naar het basisonderwijs te ondersteunen. Deze inzet wordt in 2024 geëvalueerd waarna een voorstel voor continuering en uitbreiding opgesteld kan worden. De voortzetting en evaluatie van deze inzet wordt in 2024 (eenmalig) gedekt uit de reserve onderwijskansenbeleid.
- h. Voortzetting van de extra inzet van ondersteuningsteams op VO-scholen, die in coronatijd gestart zijn, kost vanaf 2024 € 234.000 per jaar voor de inzet van het SWT. Deze kosten kunnen in 2024 voor € 100.000 binnen de NPO-middelen gedekt worden en wij stellen voor om € 134.000 uit de reserve Sociaal Herstelplan bij te dragen. Deze inzet zal in 2024 geëvalueerd worden.

Datum 12-10-2023

- i. Think op school binnen het primair onderwijs. Think op school is een succesvolle interventie op VO scholen en vanuit de NPO-middelen is dit uitgebreid naar een aantal PO-scholen. Voor 2024 is er nog dekking voor de pilot. Deze zal worden geëvalueerd of het even succesvol is voor het PO als voor het VO, maar als dat het geval is, zal hiervoor een aanvraag van € 70.000 per schooljaar vanaf het schooljaar 2025-2026 volgen.
- j. De inzet op vroegsignalering en verkorten van schuldhulptrajecten via Vindplaats schulden wordt tot en met 2024 gedekt uit het Sociaal Herstelplan. Gezien de ambities om in te steken op meer preventie en het verkorten van schuldhulptrajecten wordt voorzien dat deze inzet structureel door de afdeling inkomensondersteuning voortgezet wordt, hetgeen € 91.000 per jaar vraagt. Dit kan vanaf 2025 structureel vanuit de Schouten-middelen gedekt worden.

Financiën

Investeringsvragen voor 2024

We leggen in dit voorstel actief de verbinding tussen de sociale basis en de doelen en mogelijkheden van GALA, Onderwijskansenbeleid, het programma Samenspel voor een stevige basis, de Proeftuin Samenspel in de Wijk, de activiteiten in kader van NPO en het Sociaal Herstelplan en de Schoutenmiddelen voor preventie en versterken van schuldhulpverlening. Om zo inhoudelijke en financiële synergie tussen deze inspanningen te vergroten.

Dat leidt ertoe dat wij voor het vervolg op de Seniorenagenda ad € 315.000 ten laste van het investeringsbudget sociale basis brengen en de reserve van het sociaal herstelplan voor € 259.000 benutten.

De investering in de sociale basis 2024-2027 en de dekking hiervoor ziet er dan als volgt uit:

Interventie	Dekking	S/I	2024	2025	2026	2027	Toelichting
Vrijwilligersondersteuning	Sociale basis	S	300.000	300.000	300.000	300.000	besloten bij begroting 2023
Wijkgericht welzijnswerk	Sociale basis	S	340.104	340.104	340.104	340.104	besloten bij begroting 2023
Overzicht en vindbaarheid initiatieven	GALA	I	50.000	50.000	50.000		Spuk Versterken sociale basis
Overzicht en vindbaarheid initiatieven	Sociale basis	S				50.000	o.v.v evaluatie in 2026
Vitaal en veilig ouder worden	GALA	I	200.000	200.000	200.000		Spuk Valpreventie
Vitaal en veilig ouder worden	Sociale basis	S	315.000	315.000	315.000	315.000	
Opbouwwerk, SamenZwolle, SamenOuderen	Sociale basis	S			350.000	350.000	t/m 2025 uit SHP
Uitvoeringsplan gezondheid 2022-2026	GALA	I	100.000	100.000	100.000		Spuk Terugdringen gezondheidsachterstanden
Uitvoeringsplan gezondheid 2022-2026	Sociale basis	I	92.540	72.540	62.540		evaluatie in 2026
Nu niet zwanger	Sociale basis	I	64.038	64.038			evaluatie in 2025
Clubkadercoach	GALA	I	70.000	70.000	70.000		Spuk Versterken sociale basis
Clubkadercoach	Sociale basis	S				70.000	o.v.v evaluatie in 2026
Beweegmakelaar	GALA	I	60.000	60.000	60.000		Spuk Aanpak overgewicht (20K) en valpreventie (40K)
Beweegmakelaar	Sociale basis	S				60.000	o.v.v evaluatie in 2026
Toegankelijk Zwolle	Sociale basis	S	85.000	85.000	85.000	85.000	besloten bij begroting 2023
Diversiteit en inclusie	Sociale basis	I	115.000	115.000	115.000		vervolg na 2026 op basis nieuw beleidsplan in 2026

Datum 12-10-2023

OT SWT 0-4 jarigen	Reserve OKB	I	150.000				evaluatie in 2024
OT SWT 0-4 jarigen	Sociale basis	I		200.000	250.000		o.v.v evaluatie in 2024
Investeren in gewone leven	SHP res.inc.b.	I	50.000	50.000	50.000		investering preventief jeugdbeleid
Jongerenplatform	SHP res.inc.b.	I	75.000				voortzetting en evaluatie in 2024
Investeren in gewone leven	Sociale basis	I		50.000	50.000		reservering in afwachting van planvorming
Think op school	Sociale basis	I		35.000	70.000		In 2024 en half 2025 uit NPO gelden
Op orde	Schouten	S	73.000	73.000	73.000	73.000	
Hulpvraagstelsysteem	Schouten	S	31.000	31.000	31.000	31.000	
Vindplaats schulden	Schouten	S		91.000	91.000	91.000	t/m 2024 uit SHP
Formatie SWT deels	Sociale basis	S	150.000	150.000	150.000	150.000	Besloten bij begroting 2023
Formatie SWT OT bij VO	NPO	I	100.000				
Formatie SWT OT bij VO	SHP res.inc.b. Sociale basis	S	134.000	234.000	234.000	234.000	vervolg o.v.v evaluatie in 2024
	Totaal		2.554.682	2.685.682	3.046.644	2.149.104	

Communicatie

De voorstellen zijn in samenspraak met interne en externe partners opgesteld. Zij worden geïnformeerd over de besluitvorming en betrokken bij de uitwerking.

In de nieuwsbrief ontwikkelingen sociaal domein zal aandacht aan de investering voor 2024 en de opgave sociale basis gegeven worden.

Vervolg

Met de partijen die uitvoering geven aan de sociale basis worden prestatie-afspraken gemaakt zodat de gewenste activiteiten vanaf 2024 uitgevoerd kunnen worden.

Openbaarheid

Dit voorstel is openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer

Datum 12-10-2023